

Ova monografija o pojmu plemenitoga i o njegovom ostvarenju u kršćanstvu je zapravo skup predavanja sa pretežno praktičnom svrhom. Samom piscu nije u prvom redu stalo do toga, da na čisto znanstvenoj osnovi obradi svoj predmet, niti se on upušta u polemičku apologetiku, nego nam naprosto predočuje vrijednost plemenitoga, koja je doduše uvijek bila u izvjesnoj mjeri ostvarena u kršćanstvu, ali koja je nažalost često bila nepoznata ili zaboravljena. Stvarno se pak i ova knjiga može smatrati znanstvenim prinosom, naročito u pogledu određivanja pojma plemenitog, gdje pisac ujedno ispituje stanovište Nietzschea, M. Schelera i N. Hartmanna.

Po Nietzscheu je ono plemenito, što nije općenito i što prema tome odlikuje samo jednu izabranu manjinu; ta manjina pri tom ne priznaje nad sobom normu dobrog i zla, pak stoga sam pojam plemenitog nema ništa zajedničkog sa dobrim ili zlim; plemenito je istovetno sa »vitalnom snagom«. Scheler naprotiv smatra da je plemenito kao takvo podređeno duhu i religiji kao višim vrijednostima; on naročito naglašuje dinamičku stranu u potenciranju »vitalne snage« kao izraz plemenitoga; ali i taj pojam je uglavnom biološke naravi i ne može se dobro dovesti u sklad sa pojmom ćudoreda. N. Hartmann shvaća plemenito u širem smislu, ne samo unutar granica »vitalne snage«, nego kao odliku koja važi u svim područjima bitka i vrijednosti; on naglašuje pri tom okolnost, da se mora raditi o nečemu što je samo od nekih, i to donekle punovrijedno ostvareno; ali baš taj dvostruki zahtjev (1. da izvjesna vrijednost bude samo od jedne manjine ostvarena, 2. da bude u »komparativnom« smislu ostvarena) po piščevom sudu nije dovoljno opravdan.

Pisac je pokušao metafizički fundirati i opravdati pojam plemenitog. Polazeći sa etimologije grčke riječi »esthlós« smatra jednu stvar utoliko plemenitijom ukoliko je ona po svom bitku savršenije ostvarena. Međutim pri tome ne biva jasno, kako se taj pojam plemenitoga razlikuje s jedne strane od transcendentnog pojma dobrog i s druge strane od Hartmannovog »manjkavog« pojma plemenitog. Jer onda je plemenito opet ili samo dobro u »komparativnom« smislu ili je činjenica ostvarenja nekog bitka u smislu nečeg izvanrednog pravi konstitutivni činilac, a ne samo popratna oznaka plemenitog.

Dr. Vilim Keilbach.

Rene Clairfeu: L'heure va — t'elle sonner? Paris 1934. P. Téquie, 8°, str. 157, Fr. 6,50.

Ova knjiga hoće da bude rezultat ili zaključak jednog naučnog studija o dokumentima, koji su nam sačuvani pod imenom »proročanstva«. Autor se pita: da li smo na pragu budućih velikih događaja, koji će preobraziti lice zemlje i učiniti kraj ovome ljudskome rodu? Svakako zanimivo raspravljanje i dokazivanje. Tkogod objektivno prosuđuje događaje, mora priznati, da mnogo toga govori u prilog autrovoj tezi, e smo doista na pragu tih velikih događaja. Točna analiza proročanstva, točno ispitivanje zbivanja u svijetu kroz ove posljednje decenije, čak konkretna upozorenja na događaje, koji se odigravaju pred našim očima, sve je kadro zanijeti maštu i nametnuti nam neko mišljenje, koje ide autoru u prilog. Pa ipak je još dalek put do jednoga strogo naučnoga zaključka, jer nije

isključeno, da se i riječi i događaji dadu protumačiti i u jednom smislu, koji isključuje pomisao na blizi konac svijeta. Jedan francuski kritičar čak je rekao, da bi bolje bilo, kad ova knjiga ne bi bila ni napisana! Toga mi ne ćemo reći, šta više: reći ćemo, da je dobro, što je napisana, jer je kadra, ako ništa drugo, a ono nametnuti svakome ozbiljnu misao o velikom zlu, u kojemu živimo i o potrebi popravka i obraćenja k Bogu Ocu i Stvoritelju.

Autor raspreda o glasovitom Malakijinom proročanstvu: zatim navodi proročanstva sv. Cezarija († 542), Jeronima Botin († 1429), ven. Holzhausera (17. vijek), P. Kaliksta († 1751), opatije d'Orval (1789), po tom proročanstvu padovanskog monaha, koji je unapred nabrojio imena sviju papa od Benedikta XIV. dalje, a da se nije prevario osim kod Benedikta XV., kojega je nazvao Pavlom VI. Slijede svjedočanstva novijeg datuma, među njima i značajne riječi Pija X. da će ili on ili jedan od njegovih nasljednika bježati iz Vatikana preko lješina svojih svećenika. Mnogo toga ima, što bi mi, ljudski govoreći, mogli doživjeti, pa se prema tome i osvjeđočiti o, recimo, vjerojatnosti ovih izvoda. Svima ovim privatnim dokumentima daje autor bez ustručavanja karakter svrhunaravnih svjedočanstava, što je možda, i prebrzo i presmiono rečeno.

Knjiga je zapravo osnovana na djelima *Novaye-Savigny: Demain...?* i E. Daniela: *Serait-ce vraiment la fin des temps?* Zaslужuje, da se pročita.

A. Ž.

Der Grosse Herder. Nachschlagewerk für Wissen und Leben. 4., völlig neubearbeitete Auflage von Herders Konversationslexikon. 12 Bände und 1 Welt- und Wirtschafts atlas. Lex. 8°, Freiburg im Breisgau, Herder.

XII. Band: *U n t e r f ü h r u n g* bis Zz. Mit Anhang: A. Systematisches Verzeichnis der Rahmenartikel, Tafeln, Bildseiten oder Bildgruppen. B. Ergänzende Verweisungen. Mit vielen Bildern im Text, 47 Rahmenartikeln und 13 Bildseiten. (VI S., 1702 Sp. Text u. 144 Sp. Beilagen: 23 mehrfarbige Stadt- bzw. Planbeilagen, 6 mehrfarbige Kunstdrucktafeln, 17 Schwarzdrucktafeln u. 3 einfarbige Tiefdrucktafeln; zusammen 1613 Bilder.) 1935. In Halbleder mit Kopffarbschnitt 34.50 M.; in Halbfranz mit Kopfgoldschnitt 38 M.

S ovim 12. sveskom dovršeno je izdanje novoga velikog Herderovog leksikona. To djelo obuhvata 12 svezaka teksta i 1 svezak napose kao gospodarski atlas. U njemu je preko 180.000 riječi, na stotine čitavih članaka, koji ukratko, ali iscrpivo obrađuju po neku stvar (na pr. svjetski rat, versajski ugovor, Providnost, pučka pjesma, vitalizam, novinstvo, celula i sl.), preko 20.000 slika malih i velikih, u boji i bez boje. Čitavo djelo na finom papiru, elegantno i dostojno ne samo nakladne kuće Herder, nego i katoličkog savremenog poduzetnog duha. Mi smo o njemu više puta progovorili, pa i ovom zgodom popraćujemo ovaj posljednji svezak s najljepšom preporukom osobito našoj omladini.

Ne ustručujemo se naglasiti: našoj omladini, ne isključujući tu ni pošto ni naše katoličke omladine, jer znamo, koliko je u mnogim i teškim pitanjima nedostatno i manjkavo znanje te omladine. Nije doduše leksikon ono vrelo, odakle bi ona imala crpsti svoje znanje; zato su knjige, izvori